

อำเภอบ้านแท่น

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

ชื่อ-สกุล : นางมณี ขุมทอง

ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๒๑๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านแท่น
อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ

โทรศัพท์ ๐๙๔-๖๒๑-๑๒๗๕

Fa cebook มณี ขุมทอง Line -

ปี เกิด พ.ศ. ๒๕๐๓

ระดับการศึกษา ปวส. สถาบันการศึกษา

ธุรกิจอาชีพขอนแก่น คณะ/สาขาวิชา บัญชี

อาชีพปัจจุบัน : ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน "งานที่ทำด้วยใจ แม้เล็กแค่ไหน ก็ยิ่งใหญ่สำหรับใครบางคน"

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

สินค้าหลัก ไร่นาสวนผสม

แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๕ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. แปลงเรียนรู้การปลูกส้มโอ

๒. แปลงเรียนรู้พืชผักปลอดภัย

๓. แปลงเรียนรู้การเลี้ยงปลา

๔. แปลงเรียนรู้ปศุสัตว์

๕. แปลงเรียนรู้ข้าว

ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑. ฐานการเรียนรู้ที่ การทำปุ๋ยหมัก

๒. ฐานการเรียนรู้ที่ การทำบัญชีครัวเรือน

๓. ฐานการเรียนรู้ที่ การจัดการด้านประมง

๔. ฐานการเรียนรู้ที่ การจัดการด้านปศุสัตว์

๕. ฐานการเรียนรู้ที่ พืชผักและไม้ผลปลอดภัย

หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๑๐ หลักสูตร ประกอบด้วย

๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิต
- การพัฒนาคุณภาพผลผลิต/การจัดทำมาตรฐานการผลิต
- การจัดการด้านการตลาด
- การแปรรูป/การเพิ่มมูลค่าผลผลิต
- การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๔ หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง
- เกษตรทฤษฎีใหม่
- เกษตรผสมผสาน
- การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๓. หลักสูตรเสริม จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- อาชีพเสริมเพิ่มรายได้

๔. หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. คือ หลักสูตรเกษตรผสมผสาน

เป็นหลักสูตรที่มีความโดดเด่นของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบ้านแท่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินชีวิตและการผลิต

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ได้แก่

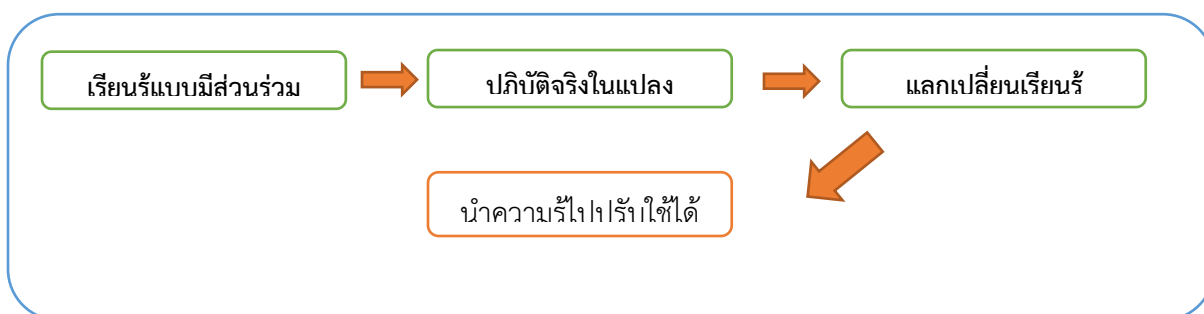
๑) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของเกษตรผสมผสานเพื่อพัฒนาเกษตรกรให้สามารถวางแผนและบริหารจัดการพื้นที่การเกษตรให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามศักยภาพของตนเอง

๒) เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและต้นแบบในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่หลากหลายและยั่งยืนเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย

- ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเกษตรผสมผสานและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- การวางแผนและออกแบบพื้นที่เกษตรผสมผสาน เช่น การจัดสรรพื้นที่ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และแหล่งน้ำ
- เทคนิคการผลิตพืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และทรัพยากรที่มี
- การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
- การตลาดและการบริหารจัดการต้นทุนในระบบเกษตรผสมผสาน

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้

- เน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยใช้กิจกรรมฝึกปฏิบัติในแปลงจริงควบคู่กับการบรรยาย การสาธิต และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรกับวิทยากรประจำแปลง รวมทั้งการถ่ายทอดประสบการณ์ตรงจากเกษตรกรต้นแบบในพื้นที่ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้จริงในบริบทของตนเอง

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด ดังนี้

การมีส่วนร่วมของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการโดยเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่เวทีจังหวัดดังนี้

- ประชุมศพก.เครือข่ายระดับอำเภอจำนวน ๔ ครั้ง/ปี
- รวบรวมข้อมูลภาคสนาม
- เก็บสถิติผลผลิต – ต้นทุน – รายได้ ของสินค้าเกษตรหลักในพื้นที่
- สำรวจปัญหา-โอกาส ผ่านการสนทนากลุ่มย่อย กับสมาชิกเครือข่ายศพก. และเครือข่าย

เกษตรกร

- วิเคราะห์ข้อมูลด้วย SWOT
- สรุปเป็น “ประเด็นยุทธศาสตร์” ๓-๕ ข้อ พร้อมชุดกิจกรรมรองรับ

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ระหว่างดำเนินการกำหนดแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

แรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิมสู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรจากแบบดั้งเดิมที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน แม้จะเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและสอดคล้องกับธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันสภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ ตลอดจนปัจจัยทางเศรษฐกิจและตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การเกษตรแบบเดิมเริ่มไม่ตอบโจทย์อีกต่อไป แรงบันดาลใจที่ทำให้เริ่มต้นปรับเปลี่ยนการทำเกษตรไปสู่การใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยี มีที่มาจากหลากหลายปัจจัย ดังต่อไปนี้

๑. ความไม่แน่นอนของผลผลิตและรายได้ เดิมทีการทำเกษตรอาศัยประสบการณ์ที่สืบทอดมาจากครอบครัว ใช้วิธีการแบบดั้งเดิม เช่น การดูฤดูกาลด้วยสายตา การใช้ปุ๋ยคอก หรือการพ่นยาป้องกันแมลงแบบเหมารวม แต่เมื่อเกิดภัยแล้ง ฝนตกไม่ตรงฤดู หรือมีโรคระบาดในพืช ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่คงที่ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อรายได้ และความมั่นคงของครอบครัว นี่จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักว่า จำเป็นต้องหาวิธีใหม่ที่มีความแม่นยำและลดความเสี่ยงลง

๒. ความต้องการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืชเพิ่มสูงขึ้นพบว่า หากยังใช้วิธีการเดิม ๆ อยู่ ผลตอบแทนจะไม่คุ้มกับการลงทุน จึงเริ่มหันมาศึกษาวิธีการเกษตรแบบแม่นยำ เช่น การวิเคราะห์ดินก่อนปลูก การใช้ปุ๋ยตามค่าการตรวจวิเคราะห์ และการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่สูงขึ้นโดยใช้ต้นทุนเท่าเดิมหรือน้อยลง

๓. ได้รับแรงบันดาลใจจากเกษตรกรรุ่นใหม่และแหล่งเรียนรู้ เมื่อมีโอกาสได้เข้าร่วมโครงการดูงานกับสำนักงานเกษตรอำเภอบ้านแท่น ได้ไปเยี่ยมชมแปลงเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่ใช้เทคโนโลยี เช่น ระบบน้ำหยดแบบอัตโนมัติ โดรนสำหรับพ่นปุ๋ย-ยาปราบศัตรูพืช รวมถึงระบบติดตามสภาพอากาศผ่านแอปพลิเคชันมือถือ จึงรู้สึกประทับใจและเริ่มมีความหวังว่าตนเองก็สามารถพัฒนาได้เช่นกัน จึงนำแนวทางต่าง ๆ เหล่านั้นกลับมาปรับใช้ที่ไร่ของตน

๔. การสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน หน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานตรวจสอบบัญชี และภาคเอกชน ได้เข้ามาสนับสนุนในรูปแบบของการอบรม ถ่ายทอดองค์ความรู้ และให้โอกาสทดลองใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ทันสมัย จึงมีกำลังใจและความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง

๕. ความหวังในการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนและส่งผลต่อให้ลูกหลาน แร่งบันดาลใจสุดท้ายและสำคัญที่สุดคือ ความตั้งใจที่จะทำให้การเกษตรของตนมีความยั่งยืนในระยะยาว ไม่ใช่แค่เพื่อตัวเองในวันนี้ แต่เพื่อให้ลูกหลานได้มีอาชีพที่มั่นคงและไม่จำเป็นต้องทิ้งถิ่นฐานไปหางานในเมือง การนำเทคโนโลยีและองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้

จากสภาพปัญหาความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ ด้วยในยุคปัจจุบัน การทำเกษตรไม่สามารถพึ่งพาแค่แรงงาน ประสบการณ์ หรือฤดูกาลเพียงอย่างเดียวได้ เพราะต้องเผชิญกับความเสี่ยงทั้งจากธรรมชาติ เศรษฐกิจ และสังคม ปัญหาเหล่านี้เป็นแรงผลักดันสำคัญให้หันมาใช้หลักวิชาการ และ เทคโนโลยีนวัตกรรม เพื่อปรับปรุงวิธีการทำงาน เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างความมั่นคงให้กับอาชีพการเกษตร ดังนี้

๑. สภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง (Climate Change) การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่น ภัยแล้ง ฝนตกไม่ตรงฤดู อุณหภูมิสูงขึ้น หรือพายุรุนแรง ทำให้ไม่สามารถพยากรณ์ฤดูกาลได้แม่นยำ จึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยี เช่น ระบบพยากรณ์อากาศล่วงหน้า, เซ็นเซอร์ตรวจวัดความชื้นในดิน หรือ แอปพลิเคชันเกษตรดิจิทัล มาใช้เพื่อปรับตัวให้ทันกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

๒. ต้นทุนการผลิตสูงและรายได้ไม่แน่นอน ต้นทุนด้านเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยา และค่าจ้างแรงงานเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความเสี่ยงทางเศรษฐกิจสูง ดังนั้น หลักวิชาการ เช่น การใช้ ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน, การจัดการน้ำอย่างมีระบบ, และการเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ จะช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตได้อย่างชัดเจน

๓. ปัญหาแรงงานภาคเกษตรขาดแคลน ให้แรงงานในภาคการเกษตรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เกษตรกรจึงต้องพึ่งพาเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักรกลการเกษตร (รถปลูก รถเก็บเกี่ยว) ระบบน้ำหยดอัตโนมัติ โดรน พ่นยา/ปุ๋ย เพื่อลดการใช้แรงงานคนและทำให้การผลิตมีความต่อเนื่อง

๔. โรคและแมลงศัตรูพืชระบาดรุนแรง การระบาดของโรคและแมลงในพืชมีความถี่และรุนแรงมากขึ้น ทำให้เกิดความเสียหายกับผลผลิต การใช้เทคโนโลยี เช่น การเฝ้าระวังผ่าน แอปฯ วิเคราะห์โรคพืช การใช้ระบบชีวภัณฑ์ หรือการควบคุมศัตรูพืชแบบแม่นยำ ช่วยป้องกันและจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แทนการใช้สารเคมีอย่างไม่จำเป็น

การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

การทำการเกษตรในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในเรื่องของสภาพแวดล้อม ภัยธรรมชาติ โรคพืช ต้นทุน และความต้องการของผู้บริโภค เกษตรกรจึงได้นำหลักวิชาการ และ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตร มาปรับใช้ในระบบการผลิตหลายด้าน เพื่อให้สามารถทำเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังต่อไปนี้

๑. การลดปัญหาเรื่องดิน การวิเคราะห์ดินก่อนการเพาะปลูกนำตัวอย่างดินส่งตรวจที่สำนักงานพัฒนาที่ดินหรือศูนย์บริการใกล้บ้าน เพื่อนำค่าที่ได้มาคำนวณปริมาณปุ๋ยที่เหมาะสม การปรับปรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุเช่น การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก หรือปลูกพืชปุ๋ยสด เพื่อลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมีอย่างเดียวย การไถพรวนและปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อป้องกันการเสื่อมสภาพของดินและลดการสะสมของศัตรูพืชในดิน

๒. การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ติดตั้งระบบน้ำหยด/สปริงเกลอร์อัตโนมัติ ช่วยให้ใช้น้ำอย่างประหยัด เหมาะสมกับความต้องการของพืชแต่ละชนิด ลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง การจัดทำแหล่งเก็บน้ำในไร่/ฟาร์ม เช่น ขุดสระน้ำสำรองหรือระบบเก็บน้ำฝน เพื่อใช้ในฤดูแล้ง

๓. การลดต้นทุนการผลิต ใช้เครื่องจักรกลเกษตรแทนแรงงานคน เช่น รถเกี่ยวข้าว, โดรนพ่นปุ๋ย-ยา ลดค่าแรงและเวลาในการทำงาน ใช้น้ำและยาป้องกันศัตรูพืชอย่างมีประสิทธิภาพตามคำแนะนำของนักวิชาการ เช่น ใช้ระบบ IPM (Integrated Pest Management) หรือการควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสาน ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง

๔. การลดการระบาดของศัตรูพืชและโรคพืช ใช้ชีวภัณฑ์ทดแทนสารเคมี เช่น เชื้อไตรโคเดอร์มา, เชื้อบีที, น้ำหมักสมุนไพรไล่แมลงการปลูกพืชแบบไม่ต่อเนื่อง และหมุนเวียนชนิดพืช ช่วยลดการสะสมของโรคและแมลงเฉพาะชนิด การเฝ้าระวังผ่านระบบเตือนภัย เช่น แอป “รู้ทันศัตรูพืช” ของกรมส่งเสริมการเกษตร หรือกลุ่มไลน์ชุมชน

๕. การเพิ่มผลผลิต การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยใช้ข้อมูลจากศูนย์วิจัยพันธุ์พืช การให้ปุ๋ยและน้ำตามระยะการเจริญเติบโตของพืช

๖. การเพิ่มมูลค่าผลผลิตแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น แปรรูปกล้วยเป็นกล้วยอบ กล้วยฉาบ หรือแปรรูปผักเป็นผักอบแห้งบรรจุภัณฑ์ทันสมัย และการตลาดออนไลน์ ใช้ QR code เพื่อติดตามย้อนกลับสินค้า สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภคเข้าสู่มาตรฐาน GAP/Organic/อย. เพื่อเพิ่มมูลค่าและส่งออกได้

ขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช ลดต้นทุน และรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตรในด้านพืช ดังนี้

๑. การวางแผนและวิเคราะห์สภาพพื้นที่ เก็บตัวอย่างดินจากแปลงเพาะปลูกส่งตรวจวิเคราะห์เพื่อทราบค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) ธาตุอาหารในดิน และความเหมาะสมของพื้นที่ ใช้ข้อมูลจากหน่วยงานรัฐ เช่น กรมพัฒนาที่ดิน หรือแอปพลิเคชันด้านการเกษตร ในการตัดสินใจเลือกชนิดพืชที่เหมาะสมกับพื้นที่

๒. การเลือกพันธุ์พืชและวางแผนการปลูก คัดเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพอากาศและความต้องการของตลาด เช่น พืชทนแล้ง เติบโตเร็ว หรือให้ผลผลิตสูง และกำหนดแผนการปลูกหมุนเวียนเพื่อลดการสะสมของโรคพืชและแมลงศัตรูพืช

๓. การจัดการน้ำและปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ ติดตั้งระบบน้ำหยดอัตโนมัติหรือสปริงเกลอร์ที่ควบคุมด้วยตั้งเวลา หรือเซ็นเซอร์วัดความชื้นในดิน ใช้หลักการให้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (Fertilizer Recommendation) เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเกินความจำเป็น และเพิ่มประสิทธิภาพการดูดซึมของพืช

๔. การควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสาน (IPM) ใช้ชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อบีที หรือสมุนไพรหมักไล่แมลง ลดการใช้สารเคมีติดตามการระบาดผ่านแอปพลิเคชัน เช่น “รู้ทันศัตรูพืช” หรือเข้ากลุ่มเกษตรกรในไลน์เพื่อแจ้งเตือนข่าวสาร

๕. การเก็บเกี่ยวและแปรรูป ใช้เครื่องมือช่วยในการเก็บเกี่ยว เช่น รถตัดอ้อย รถเกี่ยวข้าว เพื่อประหยัดแรงงานและเวลา แปรรูปผลผลิตที่มีเหลือ เช่น กล้วยอบแห้ง มะม่วงแผ่น หรือผักดอง เพิ่มมูลค่าและยืดอายุการเก็บรักษา

๖. การตลาดและการสร้างมูลค่าเพิ่ม นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วย เช่น เปิดเพจ Facebook ขายสินค้าเกษตร หรือสร้าง QR code

โดยมีขั้นตอนการทำงานเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ การทำเกษตรสมัยใหม่ความรู้ คือ เครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้เกษตรกร “อยู่รอดได้” จึงเลือกยึดแนวทาง "ปลูกด้วยข้อมูล เก็บเกี่ยวด้วยปัญญา" ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานโดยอิงจากหลักวิชาการ ดังต่อไปนี้

๑. เริ่มต้นจากข้อมูล ก่อนลงมือเพาะปลูกทุกครั้ง จะไม่ใช้ความเคยชินหรือความรู้สึกเป็นตัวตัดสิน แต่ใช้ข้อมูลเป็นเข็มทิศ เช่น: เก็บตัวอย่างดิน ด้วยเครื่องมือสะอาด และส่งวิเคราะห์ที่ศูนย์พัฒนาที่ดินหรือใช้ชุดทดสอบเบื้องต้นวิเคราะห์ คุณภาพดินแบบเจาะลึก ทั้งค่า pH, อินทรีย์วัตถุ, ธาตุอาหารหลัก-รอง เพื่อนำมาวางแผนการบำรุง

๒. แปลงวิเคราะห์ดินเป็นสูตรปุ๋ยเฉพาะพื้นที่ แทนการใช้ปุ๋ยแบบ “เดาๆ ใส่ไปก่อน” ใช้ผลวิเคราะห์ดินมา “สั่งตัด” ปุ๋ยเฉพาะแปลง เช่น หากพบว่าโพแทสเซียมสูง แต่ฟอสฟอรัสต่ำ จะลดการใช้ปุ๋ยสูตรทั่วไปมาใช้ ปุ๋ยเดี่ยวแบบผสมเองตามสูตร (custom blend) ลดต้นทุนได้ชัดเจน และพืชก็ได้รับธาตุครบถ้วนตามความต้องการ

๓. คัดพันธุ์พืชให้ตรงกับธรรมชาติ ไม่ฝืนธรรมชาติ สืบหาข้อมูลพันธุ์พืชจากแหล่งวิจัย เช่น กรมวิชาการเกษตร, ศูนย์เมล็ดพันธุ์ คัดเลือกพันธุ์ที่ “เข้ากับดิน-เข้ากับฝน-เข้ากับโรค” เช่น เลือกข้าวพันธุ์ที่งอกเร็ว-เก็บเกี่ยวไว ต้านโรคไหม้ และทดสอบปลูกจริงในพื้นที่ย่อยก่อนเพื่อปรับแต่งวิธีการดูแลก่อนขยายในวงกว้าง

๔. ควบคุมโรคและแมลงโดยใช้ระบบสังเกตการณ์ ด้วยการใช้แอปพลิเคชันวิเคราะห์ภาพถ่ายพืชที่แสดงอาการผิดปกติ (PlantDx, Agri-Map) เฝ้าระวังศัตรูพืชจาก กับดักแสง กับดักฟีโรโมน หากพบโรคแมลงในระดับต่ำ ใช้ “ชีวภัณฑ์เฉพาะจุด” เช่น น้ำหมักไล่แมลง หรือไตรโคเดอร์มา

๕. เก็บข้อมูล-ประเมินผลรอบต่อรอบ ไม่หยุดแค่การผลิต จัดบันทึกปริมาณปุ๋ย-น้ำ-แรงงาน-ผลผลิตในแต่ละรอบเพาะปลูก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับราคาตลาดและต้นทุน เพื่อปรับวิธีการรอบต่อไป

ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมา
ปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร

สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

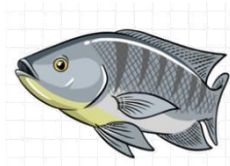
ข้าว ๒๐ ไร่

พืชผัก สวนครัว ๔ ไร่

ส้มโอ ๔ ไร่

ปลานิล ๗ บ่อ

ปลาตะเพียน ๖ บ่อ

กระบือ ๒ ตัว

ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ๓ มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ข้าว เป็นเงิน ๓,๑๖๒ บาท/ไร่

๑.๒) พืชผัก เป็นเงิน ๑๗๕๐ บาท/ไร่

๑.๓) ส้มโอ เป็นเงิน ๓,๕๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๘,๔๑๒.....บาท/ไร่

รายได้๒๐,๐๐๐.....บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรรายต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน ขายผัก เช่น มะระ บวบ เฉลี่ยรายได้วันละ ๖๕๐ บาท/วัน

๓) รายได้รายเดือน ลูกปลา เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี ข้าว เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๒๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

๑. ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง (เกษตรกรรายต้นแบบ)

-มีรายได้ที่มั่นคงทั้งรายวัน รายเดือน และรายปี

-ลดต้นทุนการผลิต

-มีความมั่นใจในการบริหารจัดการฟาร์มอย่างมีประสิทธิภาพ

-มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีการเกษตรเพิ่มขึ้น

๒. ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

- ได้เรียนรู้แนวทางการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมจากเกษตรกรต้นแบบ
- นำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองได้
- เกิดการรวมกลุ่มแบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น น้ำ ปุ๋ย

ชีวภาพ

๓. ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

- เกิดศูนย์เรียนรู้ที่เป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร
- เพิ่มรายได้โดยรวมของชุมชน ลดการย้ายถิ่นฐาน
- ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรุ่นใหม่ผ่านกิจกรรมเรียนรู้ในพื้นที่จริง

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

เทคโนโลยีนวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรและชุมชน โดยไม่เพียงผลิตได้เท่านั้น แต่ต้อง "อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุล" ได้ปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมหลายด้านที่เน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และยังช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแปลงเกษตรของตนเอง รวมถึงชุมชนรอบข้าง ดังนี้:

๑. ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน – ลดปัญหาน้ำเสีย ดินเสีย
 - ไม่ใส่ปุ๋ยเกินจำเป็น จึง ลดการตกค้างของไนเตรตและฟอสเฟต ที่อาจไหลลงสู่แหล่งน้ำ
 - ดินไม่เสื่อมสภาพเร็ว ไม่เกิดดินเค็มหรือดินแข็ง ยังช่วยลดต้นทุนให้เกษตรกรในระยะยาว
๒. ใช้ชีวภัณฑ์แทนสารเคมี – ปกป้องดิน น้ำ และแมลงมีประโยชน์
 - ใช้เชื้อจุลินทรีย์อย่าง ไตรโคเดอร์มา (Trichoderma) หรือเชื้อ บีที (Bacillus thuringiensis)

แทนยาฆ่าแมลง

- ลดการตกค้างของสารพิษในผลผลิต
- ไม่ฆ่าแมลงที่เป็นประโยชน์ เช่น ผีเสื้อ ตัวห้ำ ตัวเบียน ช่วยสร้างระบบนิเวศเกษตรที่สมดุล
- ๓. หมุนเวียนพืชปลูก – ฟื้นฟูดิน ป้องกันโรคแมลงสะสม
 - การปลูกพืชต่างชนิดหมุนเวียนช่วยปรับปรุงโครงสร้างดิน และลดศัตรูพืชที่สะสมในดิน
 - ส่งเสริมความหลากหลายทางชีวภาพในแปลงเกษตร
 - ป้องกันการใช้สารเคมีซ้ำซาก
- ๔. . การแปรรูปและการจัดการเศษวัสดุเกษตร – ลดของเสีย เพิ่มมูลค่า
 - เศษวัสดุจากพืช เช่น เศษใบ ขี้เลื่อย เศษผลผลิตที่ขายไม่ได้ นำมาหมักเป็น ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ
 - ลดการเผา ลดฝุ่น PM๒.๕ และลดคาร์บอนฟุตพริ้นท์ (Carbon Footprint)
- ๕. การใช้แอปพลิเคชันและข้อมูลดิจิทัล – ตัดสินใจด้วยข้อมูล
 - ใช้ Agri-Map, ฐานศัตรูพืช, แผนที่ดิน ฯลฯ เพื่อวางแผนการเพาะปลูก

ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดกิจกรรมการเกษตรในศูนย์ ศพก. ไม่ได้มุ่งเพียงการเพิ่มผลผลิตและรายได้ของเกษตรกรเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมแนวทางเกษตรที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการ อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ดังนี้

๑. อนุรักษ์ดิน มีการวิเคราะห์ดินก่อนปลูกพืช เพื่อใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม ลดการใช้สารเคมีเกินจำเป็น ส่งเสริมการใช้ ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก พืชปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน และลดการพังพาปุ๋ยเคมี สนับสนุนการ ปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อฟื้นฟูดินและลดศัตรูพืชในดิน

๒. ลดการใช้สารเคมี ปกป้องคุณภาพอากาศและแหล่งน้ำ ศพก. ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ ชีวภัณฑ์ทดแทน สารเคมี เช่น เชื้อไตรโคเดอร์มา เชื้อบีที น้ำหมักสมุนไพร ส่งเสริม การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) แทน การใช้สารเคมีอย่างต่อเนื่อง หลีกเลี่ยงการเผาซากพืชหรือเศษวัสดุในไร่นา ลดฝุ่นควัน PM๒.๕ และก๊าซเรือน กระจก

๓. อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ สนับสนุนการ ปลูกพืชหลากหลายชนิดในแปลงเดียวกัน เช่น ปลูกผักสวนครัวร่วมกับไม้ผลปรับปรุงพื้นที่ว่างให้เป็นแหล่งอาศัยของแมลงมีประโยชน์ เช่น ผีเสื้อ ตัวห้ำตัวเบียน ใช้ พันธุ์พืชพื้นถิ่นหรือพันธุ์ดั้งเดิมที่มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อม

๔. การใช้ทรัพยากรซ้ำและแปรรูปของเหลือใช้ ส่งเสริมการใช้ เศษฟาง ใบไม้ ขี้วัว มาทำปุ๋ยหมักหรือน้ำ หมักชีวภาพ เศษพืชที่เหลือจากการผลิต นำไป เลี้ยงสัตว์ หรือหมักทำปุ๋ย แทนการทิ้งหรือเผา วางระบบคัดแยก ขยะอินทรีย์และรีไซเคิลในฟาร์มอย่างเป็นระบบ

ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตร (ศพก.) ได้ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่อย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถ ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในชุมชนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและศักยภาพของพื้นที่ โดยมี แนวทางและผลสำเร็จ ดังนี้

๑. มีข้อมูลสภาพภูมิประเทศและดินฟ้าอากาศ ทราบว่าพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบล/หมู่บ้านเป็นดินร่วนปน ทราย เหมาะกับการปลูกพืชไร่และพืชผักสวนครัว และมีข้อมูลอุณหภูมิและปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปีที่ใช้ ประกอบการวางแผนปลูกพืชและจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. รู้จักปัญหาด้านการเกษตรเฉพาะพื้นที่ เช่น ปัญหาดินเสื่อม ปัญหาศัตรูพืชเฉพาะถิ่น หรือโรคพืชที่ เกิดซ้ำในฤดูกาลเดิม และเข้าใจความเสี่ยงด้านน้ำ เช่น บางหมู่บ้านประสบภัยแล้งซ้ำซาก ต้องมีระบบน้ำสำรอง

๓. ฐานข้อมูลพันธุ์พืชและสัตว์ท้องถิ่น รวบรวมพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น ข้าวพันธุ์พื้นเมืองที่ทน แล้งได้ดี ผักสวนครัวที่ตลาดต้องการ

๔. สามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมให้ตรงเป้าหมาย เช่น การวางแผนจัดอบรมเรื่องการ ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในพื้นที่ การจัดอบรมแปรรูปผลผลิตในหมู่บ้านที่มีผลผลิตล้นตลาดในช่วงฤดู

๕. เป็นแหล่งให้คำปรึกษาแก่เกษตรกรในชุมชน เกษตรกรสามารถเข้ามาขอคำแนะนำได้ตลอด ทั้งเรื่อง การเลือกพันธุ์ การจัดการน้ำ และการแก้ไขปัญหาในแปลงของตน มีการบูรณาการความรู้จากหน่วยงาน เช่น สำนักงานเกษตร, พัฒนาที่ดิน, ปศุสัตว์ ฯลฯ เพื่อให้คำแนะนำที่รอบด้าน

การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ศูนย์เครือข่ายปราชญ์เกษตรกร (ศพก.) แห่งนี้ได้ดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม โดยมีผลสำเร็จที่เป็นที่ประจักษ์ในหลายด้าน ได้แก่

- การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกรในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

- เป็นแหล่งศึกษาดูงานให้แก่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถานศึกษา ทั้งในระดับท้องถิ่น

- การทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้จากประสบการณ์จริง สร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจที่สามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

จากผลการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้ศูนย์ฯ ได้รับการยอมรับและเป็นต้นแบบของการพัฒนาเกษตรอย่างยั่งยืนในพื้นที่

ศูนย์เครือข่าย (ศพก.) มีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ โดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑. ให้คำปรึกษาเชิงเทคนิค

- ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเพาะปลูก การดูแลรักษาพืชและสัตว์ การใช้ปุ๋ย การป้องกันโรคและแมลงศัตรูพืช

- ช่วยแก้ไขปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศ เช่น ฝนทิ้งช่วง ภัยแล้ง น้ำท่วม โดยปรับใช้เทคโนโลยีหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสม

- สนับสนุนแนวทางการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสู่เกษตรปลอดภัย หรือเกษตรอินทรีย์ตามความต้องการของเกษตรกร

๒. เป็นที่ปรึกษาเชิงระบบ

- ให้คำปรึกษาด้านการบริหารจัดการฟาร์ม การตลาด การวางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด

- สนับสนุนการเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร เพื่อเสริมสร้างอำนาจต่อรองและการเรียนรู้ร่วมกัน

๓. การรับเรื่องร้องเรียนและประสานงาน

- เปิดรับฟังปัญหา ขอร้องเรียน หรือข้อเสนอแนะจากเกษตรกร ผ่านการพบปะเยี่ยมเยียน การจัดประชุมเวทีชุมชน หรือช่องทางออนไลน์

- รวบรวมและจำแนกประเภทปัญหา พร้อมดำเนินการแก้ไขในส่วนที่สามารถดำเนินการเองได้ หากเป็นปัญหานอกเหนืออำนาจหรือทรัพยากรของศูนย์ฯ จะดำเนินการประสานต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด, เทศบาล, อบต., หรือหน่วยงานภาคีต่าง ๆ

การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร โดย ศพก. มีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมีรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนี้

๑. ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร

- เผยแพร่ข้อมูลด้านนโยบายภาครัฐ เช่น โครงการส่งเสริมการเกษตรของกระทรวงเกษตรฯ โครงการเงินอุดหนุนหรือเงินกู้สนับสนุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรฯ

- แจ้งเตือนสถานการณ์เกษตร เช่น การพยากรณ์อากาศ โรคระบาดในพืช/สัตว์ หรือแนวโน้มราคาผลผลิต

- ใช้ช่องทางสื่อสารหลากหลาย เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ของศูนย์ฯ, กลุ่มไลน์ชุมชนเกษตร, วิทยุชุมชน หรือเฟซบุ๊กเพจของ ศพก.

๒. ให้บริการด้านวิชาการเกษตร

- ถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงวิชาการ เช่น การปลูกพืชตามหลักวิชาการ การใช้ปุ๋ยอย่างเหมาะสม การจัดการศัตรูพืชโดยชีววิธี

- ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เช่น การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบสมาร์ทฟาร์ม เบื้องต้น การใช้โดรนเกษตร

- ถ่ายทอดความรู้ในลักษณะ “เรียนรู้จากของจริง” ผ่านการฝึกปฏิบัติในแปลงจริง การสาธิต และเวิร์กช็อป

- ให้คำปรึกษาเชิงลึกร่วมกับเจ้าหน้าที่เกษตรหรือผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาคี เช่น เกษตรอำเภอ หรือสถาบันวิจัย

การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชนหรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ ซึ่ง ศพก. ไม่ได้เพียงแค่ “สอน” แต่เป็น “แรงบันดาลใจ” ให้เกษตรกรนำความรู้ไปปรับใช้ในแบบของตัวเอง ผ่าน ๓ กลไกหลัก

ต่อยอดในพื้นที่จริง – เกษตรกรเรียนรู้จากแปลงสาธิต แล้วลงมือปรับใช้ในแปลงของตัวเองทันที เช่น นำเทคนิคการหมักปุ๋ยไปทำใช้เอง ลดต้นทุนได้จริง

เรียนรู้แบบเพื่อนสอนเพื่อน – เกษตรกรที่นำไปใช้ได้ผล กลายเป็นพี่เลี้ยงให้เพื่อนบ้าน สื่อสารผ่านไลน์กลุ่มหรือวงคุยได้หมู่บ้าน เกิดการกระจายองค์ความรู้อย่างเป็นธรรมชาติ

เห็นผลลัพธ์ชัดเจน – เกษตรกรที่นำความรู้ไปใช้ มียอดผลิตเพิ่มขึ้น รายได้ดีขึ้น และที่สำคัญคือ “มั่นใจในวิธีของตนเอง” มากขึ้น กลายเป็นต้นแบบโดยไม่ต้องถูกแต่งตั้ง

การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

๑. การประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่

ศพก. ทำหน้าที่เป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้และประสานงานด้านการเกษตร” โดยมีการประสานงานกับทั้งเกษตรกรในพื้นที่และหน่วยงานภาครัฐหรือท้องถิ่น เพื่อให้การพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น

- ประสานงานกับ สำนักงานเกษตรอำเภอ/จังหวัด เพื่อรับการสนับสนุนด้านวิชาการ เทคโนโลยี หรือ โครงการต่าง ๆ
- ร่วมมือกับ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หรือ เทศบาล ในการจัดกิจกรรม เช่น วันถ่ายทอดเทคโนโลยี (Field Day), วันเกษตร
- เชื่อมโยงกับ หน่วยงานวิชาการ เช่น มหาวิทยาลัย, สถานีทดลองการเกษตร เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญมา ถ่ายทอดความรู้

๒. การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีสู่เกษตรกร

ศพก. มีบทบาทสำคัญในการเป็น “แหล่งเรียนรู้” ที่เกษตรกรสามารถเข้ามาศึกษา ทดลอง และนำความรู้กลับไปประยุกต์ใช้ในแปลงของตนเอง โดยมีการดำเนินงานดังนี้:

- จัด การฝึกอบรมเกษตรกร ทั้งในรูปแบบภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)

- จัด การสาธิตแปลงเรียนรู้ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การผลิตปุ๋ยหมักจากวัสดุในท้องถิ่น การปลูกพืชในโรงเรือน

๓. การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ศพก. สนับสนุนให้เกษตรกรมีการพัฒนาการผลิตที่ยั่งยืน และไม่พึ่งพิงระบบเกษตรเชิงเดี่ยวมากเกินไป
ดังนี้

- ส่งเสริมการเรียนรู้ เกษตรทฤษฎีใหม่ เช่น การแบ่งพื้นที่ตามสัดส่วนที่เหมาะสม (๓๐:๓๐:๓๐:๑๐)
- สนับสนุนการใช้ ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภัณฑ์ ลดการใช้สารเคมี ลดต้นทุน และรักษาสีสิ่งแวดล้อม
- จัดกิจกรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การฟื้นฟูแหล่งน้ำ การปลูกพืชคลุมดิน การเลี้ยงสัตว์ควบคู่กับการปลูกพืช

๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) คือ

๑. วางแผนและบริหารจัดการศูนย์กำหนดแนวทางและกิจกรรมให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการของชุมชน

๒. เป็นผู้นำและต้นแบบเกษตรกร แสดงบทบาทเป็นแบบอย่างด้านการผลิตที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

๓. ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่น

๔. เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือเพื่อขอรับการสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากร ส่งเสริมการเรียนรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยี

๕. ดูแลกิจกรรมอบรม สาธิต และพัฒนาแปลงเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกร ติดตาม ประเมินผล และรายงานความก้าวหน้า ตรวจสอบผลการดำเนินงาน และรายงานต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากศูนย์ ร่วมกันความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน ดำเนินงานในฐานะศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทำให้เกษตรกรมีความภาคภูมิใจอย่างยิ่งที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคเกษตรของชุมชน โดยเฉพาะในด้านการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรรายอื่นในพื้นที่ ช่วยให้เกิดการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง และสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับครัวเรือนในชุมชนภูมิใจที่สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในการทำเกษตร จนสามารถเป็นต้นแบบและแรงบันดาลใจให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ในการกลับมาทำเกษตรในท้องถิ่น อีกทั้งยังรู้สึกมีคุณค่าที่ได้เป็นศูนย์กลางในการรวมกลุ่มเกษตรกร ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ การจัดการทรัพยากรร่วมกัน ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมผ่านการทำเกษตรอย่างยั่งยืน เช่น การใช้ปุ๋ยชีวภาพ การประหยัดน้ำ และการลดการใช้สารเคมี

นอกจากนี้ ศพก. แห่งนี้ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนนโยบายภาครัฐในการพัฒนาภาคเกษตรระดับ รากหญ้า และมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ เกษตรกรต้นแบบมีบทบาทในการเป็นผู้นำไม่เป็นทางการ ได้รับความไว้วางใจจากหน่วยงานราชการและชาวบ้านให้เป็นเกษตรกรต้นแบบ และเป็นประธานกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ รับผิดชอบในการประสานงานกับภาครัฐ ถ่ายทอดนโยบายด้านการเกษตรสู่ชุมชน และวางแผนกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง และได้รับความไว้วางใจ มีบทบาทในการให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร รวมถึงส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือในชุมชน เป็นที่พึ่งพาทั้งในด้านวิชาการและจิตใจ

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม เกษตรกรต้นแบบมีความยึดมั่นในหลักการทำงานเพื่อส่วนรวม และเชื่อว่าความสำเร็จของชุมชนต้องเกิดจากความร่วมมือและการเสียสละของทุกคน จึงมุ่งมั่นทำงานด้วยความตั้งใจ แม้ในหลายครั้งจะต้องสละเวลา ส่วนตัว ทรัพยากร หรือร่างกายแรงใจ แต่ก็ยินดีอย่างยิ่งหากสิ่งนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนการให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ การเปิดบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ การช่วยเหลือเพื่อนเกษตรกรเมื่อประสบปัญหา หรือแม้แต่การลงพื้นที่เพื่อให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่หวังผลตอบแทน เพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนายั่งยืน

ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

"งานที่ทำด้วยใจ แม้เล็กแค่ไหน ก็ยิ่งใหญ่สำหรับใครบางคน" คือ งานทุกงานที่เราลงมือทำ หากมี "หัวใจ" เป็นที่ตั้ง ไม่ว่าจะเป็นงานเล็ก งานจุกจิก หรือเป็นเพียงการช่วยเหลือเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ตาม ล้วนมีความหมายเสมอ เพราะในขณะที่เราอาจมองว่า "สิ่งที่ทำ" เป็นเรื่องเล็ก แต่สำหรับคนที่ได้รับผลจากการกระทำนั้น มันอาจเป็นเรื่องสำคัญที่เปลี่ยนแปลงชีวิตเขาได้ เช่น การแบ่งปันความรู้ให้เกษตรกรคนหนึ่ง อาจช่วยให้เขาเพิ่มรายได้เลี้ยงครอบครัวได้มากขึ้น หรือการเสียสละเวลามาฟังปัญหาของชาวบ้าน ก็อาจทำให้เขารู้สึกว่าไม่ได้เผชิญความยากลำพัง สิ่งเหล่านี้คืองานเล็ก ๆ ที่มาจากใจ แต่กลับมีคุณค่ามหาศาลในมุมมองของผู้รับ ข้าพเจ้าจึงยึดถือข้อคิดนี้ไว้เตือนตนเสมอว่า อย่าประเมินค่าของสิ่งเล็กน้อยที่ทำ เพราะตราบดีที่เราทำด้วยความตั้งใจและหวังดี ก็ย่อมมีคุณค่าต่อผู้อื่นเสมอ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดยมีผู้ร่วมถอดบทเรียนครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ บ้านแท่น และเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้ โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึกกับเกษตรกรต้นแบบ

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน ในการดำเนินการถอดบทเรียนของ ศพท. พบว่ามีอุปสรรคและข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการ เช่น เกษตรกรต้นแบบมีอายุมาก ทำให้การสื่อสารช้าลง

